

Een rondleiding + opdracht (achteraan laatste blad) door de expo 'EXIT' van Kris Martin in het SMAK

door Parcifal Neyt

Deze rondleiding is gebaseerd op mijn eigen interpretatie en uitsluitend bedoeld voor de studenten van de academie.

'100 YEARS'

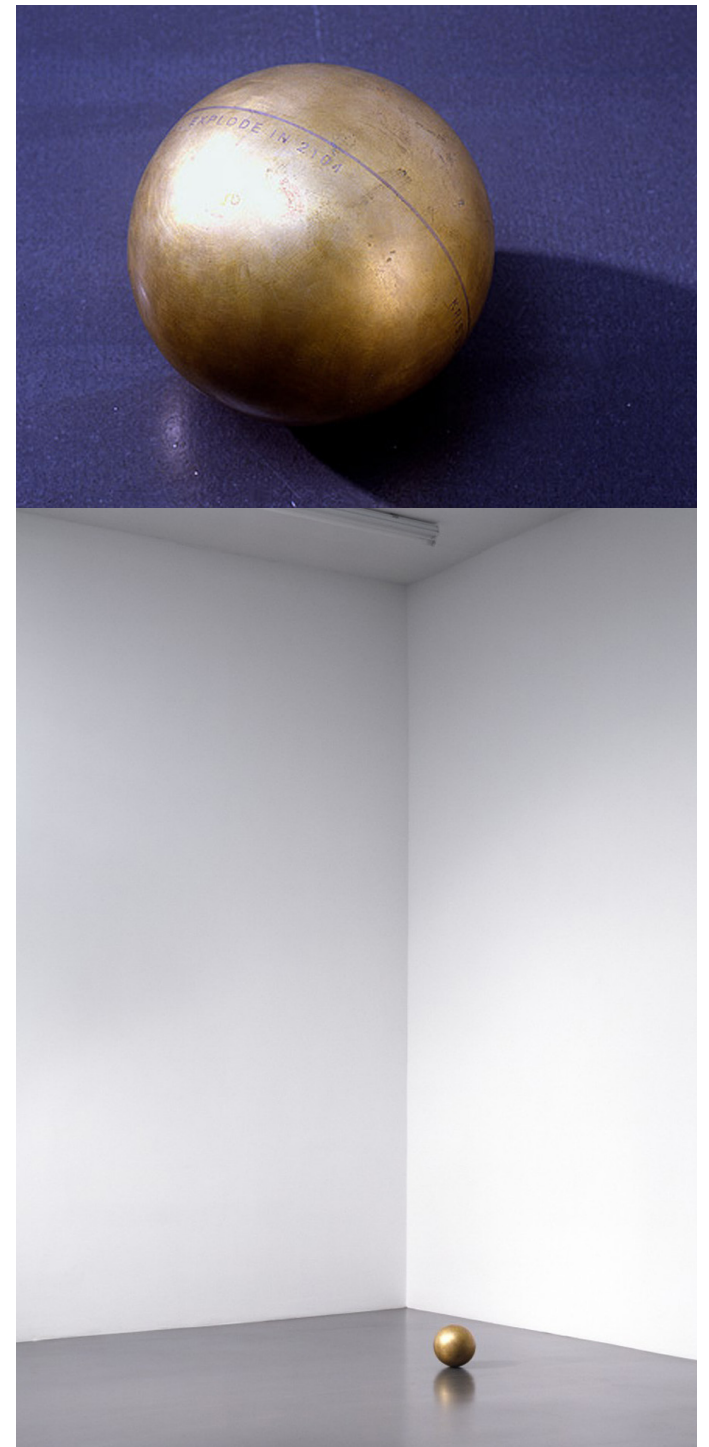
Deze bom met als titel '100 years' is gemaakt in 2004 en zal, volgens de beschrijving op het werk, ontploffen in 2104.

Om te kunnen ontploffen binnen 100 jaar zal deze koperen bol de tijd moeten bijhouden via kinetische energie. (geen enkele batterij gaat 100 jaar mee). Dit houdt in dat de bol af en toe moet bewegen of rollen. Verdwijnt het werk in één of andere collectie, dan valt het tijdsmechanisme stil en zal het werk zichzelf vernietigen door niet te ontploffen. Anders bekeken, het bestaansrecht van dit werk loopt in zekere zin gelijk met het succes van de kunstenaar.

Het is niet de eerste keer dat we in de kunstgeschiedenis te maken krijgen met kunst die zichzelf vernietigt, Jean Tinguely ontwierp al eerder robots die zichzelf de vernieling in sloegen. Deze bom echter, die de perfecte vorm ambieert, zal uiteenspatten als een granaat.

Een bom als kunstwerk is een radicaal statement, een bedreiging. Misschien valt de explosie al bij al wel mee, ik vermoed dat de mentale dreiging die Kris Martin ons hier voorschotelt nefaster is dan de explosie zelf. Het zijn vooral de kunstverzamelaars en de kunstmarkt die moeten vrezen. Laten we veronderstellen dat hoe beroemder Kris Martin wordt, hoe meer het werk in waarde zal stijgen (en al zeker na zijn dood). Een verzamelaar zal het werk kopen voor een bepaald bedrag, en het later voor een hoger bedrag doorverkopen. Dit principe zal zich steeds herhalen waardoor we kunnen besluiten dat de waarde telkens zal stijgen. Zo werkt de kunstmarkt nu eenmaal, hierdoor is een catastrofe onafwendbaar. In het jaar 2104 zal het werk namelijk exploderen en zal het als investering (en als kunstwerk?) niets meer waard zijn. Ergens tussen het 'nu' en het jaar 2104 zal er een kantelmoment ontstaan, een moment waarbij de persoon die het werk in zijn bezit heeft er vermoedelijk vanaf wil. De vraag luidt, wanneer zal de waarde van dit werk dalen? Binnen 70 a 80 jaar, of binnen 90 jaar...? Hoe dan ook heeft de verzamelaar (of een museum) die '100 years' in zijn bezit heeft binnen 99 jaar een ernstig probleem. Honderd jaar wil ook zeggen dat het werk de kunstenaar zal overleven, we gaan Kris Martin niet ter verantwoording kunnen stellen voor zijn daden.

Dit werk roept een aantal zeer essentiële vragen op over vergankelijkheid, tijdsbesef en de waarde van een kunstwerk. Thema's die in veel werken van Kris Martin terugkomen.

'FESTUM'

Dit werk bestaat uit een grote hoeveelheid koperen confetti, uitgestrooid in de ruimte waar het werk bezit van neemt. De confetti is flinterdun, zodanig dat het, als je er mee gooit, neerddarwelt net zoals papieren confetti.

Het werk heeft als titel 'Festum', wat zoveel betekent als feest. Je krijgt als bezoeker echter de indruk dat je te laat bent, post festum, dat het feest is afgelopen, dat de feestvierders reeds vertrokken zijn. Maar anders dan bij een gewoon feest waar de confetti vergankelijk is en opgeveegd wordt, blijft de confetti van Kris Martin wel bestaan.

Je kan hooguit nog een handje confetti in de lucht gooien of er eens met uw hand doorgaan. De ongewoonheid van het werk verleidt om op de knieën het werk beter te bekijken. Later op weg naar huis, ontdek je dat er nog een paar koperen confetti in de voering van je broek zat, of ergens tussen een plooi van je vest. Onbewust en zonder intentie heb je een deel van 'Festum' meegenomen. Zo verspreidt het werk zich over de bezoekers en de wereld. De tijd zal er uiteindelijk voor zorgen dat er van dit werk niet veel meer overblijft dan een handvol koperen confetti.

Ik vond een foto waar het werk werd getoond in een kerk of kathedraal, hierdoor toont 'Festum' een heel ander gezicht. De koperen confetti doet hier namelijk denken aan geld, aan koperen muntjes, de laagste valuta in rang. Het is het betaalmiddel van de arme mens, de koperen munten die zoveel mensen, via ontelbare collectes, hebben moeten afstaan om al deze majestueuze kerken en kathedralen te kunnen laten bouwen. Dit werk van Kris Martin doet misschien wel het tegenovergestelde, het maakt een omgekeerde beweging, een gebaar van herstel, een symbolisch herstel uiteraard.

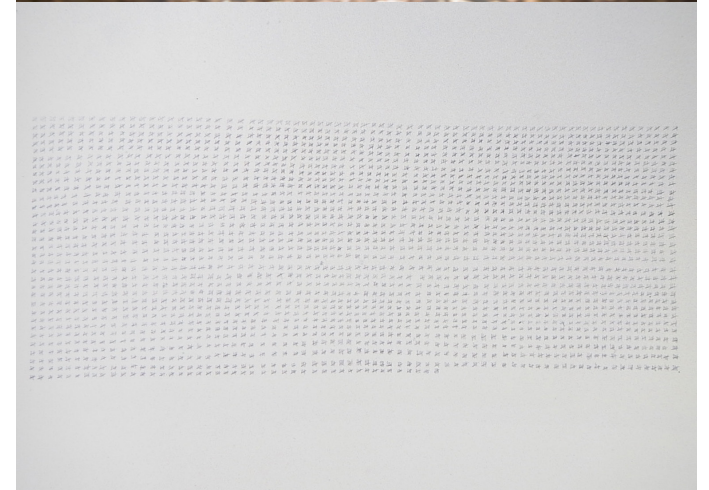
Het werk 'Festum' deed mij heel erg denken aan het werk 'We The People' van kunstenaar Dahn Vo. Waarbij alle 300 delen van het vrijheidsbeeld van Amerika op ware schaal gereproduceerd worden en als afzonderlijke kunstwerken over de gehele wereld worden verkocht en verspreid.

'MY DAYS ARE COUNTED' (niet te zien op de expo in het SMAK)

Voor elke dag een streepje, op de muur getekend met een grijs potlood. Net zoals een gevangene dit doet op de muur van zijn cel doet Kris Martin dit op de muur van het museum, alsof er naar iets wordt uitgekeken.

Het eerste streepje dat Kris Martin tekent duidt de geboorte aan van de kunstenaar, het laatste de dag van vandaag. Gedurende de duur van de tentoonstelling komt er elke dag één streepje bij. Ik hoop dat Kris Martin dit zelf doet, elke dag opnieuw, zodat hij, net zoals de gedetineerde, gebonden blijft op de plaats van het gebeuren en kan aftellen of uitkijken naar het einde.

Een werk dat, bijna onzichtbaar evolueert gedurende de periode van de tentoonstelling.

'VASE'

Een chinese vaas, groter dan de kunstenaar zelf, wordt telkens opnieuw omvergeworpen bij het einde van de tentoonstelling. De scherven verhuizen in een doos naar de volgende tentoonstelling. Daar plakt men, zo goed en zo kwaad als mogelijk, de vaas weer aan elkaar, zoals een driedimensionele puzzel.

Het fascinerende aan dit werk is, hoe meer de vaas wordt tentoongesteld, hoe minder er zal van overblijven, het is namelijk onmogelijk om de vaas exact te reconstrueren. Er komt een tijd waarbij er niet genoeg scherven zullen overblijven om de vaas volledig aan elkaar te plakken, en dit is het moment waarop de vaas geen vaas meer zal zijn, slechts nog een hoopje verloren scherven. Ook dit werk zal de tand des tijds niet kunnen doorstaan.

Maar waar blijven dan al die kleine stukjes scherf vroeg ik mij af? Deze blijven vermoedelijk achter in de voegen van de vloeren van alle musea waar 'Vase' stond. De vaas verspreidt zich zonder dat we het beseffen.

'THE END POINT OF' - (zonder afbeelding)

Kaders met daarin vellen papier, waar je onachtzaam zou aan voorbijlopen. Maar als je goed kijkt, ontwaar je een punt op elk blad. Het blijken de laatste punten te zijn van belangrijke literaire werken, (bv. De Toverberg van Thomas Mann) uitgeknipt met een schaar en met lijm op het blad gekleefd.

Dit werk is in feite tweeledig, want ergens ligt nu een boek met als titel 'De Toverberg', maar dan zonder eindpunt. Een meesterwerk dat decennia lang een einde heeft gekend, krijgt nu een open einde. De lezer van dit 'boek zonder eindpunt' krijgt de mogelijkheid om het einde zelf in te vullen.

'STILL ALIVE'

We kijken naar een schedel in blinkend metaal. Dit werk is een kopie van de schedel van Kris Martin, gereconstrueerd met moderne technologie en 3D-printing. Maar het eindresultaat is gemaakt uit een klassiek materiaal, verzilverd brons.

Als de kunstenaar naar dit werk kijkt, kijkt hij naar zijn eigen schedel. Een vreemd en enigszins morbide idee, maar tegelijkertijd poëtisch, uniek en radicaal.

Dood en leven verweven in één en hetzelfde werk. Deze schedel is klassiek en vernieuwend tegelijkertijd.

'CONDUCTOR' (een werk in situ - niet te zien op de expo in het SMAK)

Een boompje, moederziel alleen op een grasveld, vastgebonden aan een paaltje en omringd door een bos, mag precies niet meedoen met de rest.

De dirigerestok vastgebonden aan een tak zorgt voor een heel andere hiërarchie. De verstotene wordt de leider van het orkest. Een groene dictator. Alle grote bomen wuiven zachtjes in de wind op de maat gedictieerd door de enkeling.

'IDIOT IV'

Net zoals het werk 'Summit' symboliseert een kruis de ontdekking van een nieuw territorium. Een kruis op het hoogste punt als teken van overwinning, van nieuw ontgonnen gebied. Maar ook symbool voor verovering, bezetting en het verspreiden van een geloof.

De verovering van een nieuwe wereld gaat jammer genoeg bijna altijd gepaard met geweld en onderdrukking.

Een gelijkaardig kruis staat op de Sint-Baafskathedraal van Gent. Maar waar het Christusfiguur is verdwenen is de schaamte gearriveerd. De schaamte van de indoctrinatie van het Christendom, door Kris Martin uitgebeeld op de meest eenvoudige manier, het buigen van de uiteinden van het kruis.

'THE END'

'The End' stond met sierlijke letters en in spiegelschrift geschilderd op de spiegel van 'Scoop Café'. Gelijkaardige letters zie je ook op het einde van een oude film, net voor de eindgeneriek. De film is ten einde. Het publiek verlaat, in gedachten verzonken, de bioscoopzaal.

Maar de letters staan in spiegelbeeld, en we weten dat sommige spiegels eigenlijk geen spiegels zijn, maar geblindeerde doorkijkvensters. Zou het kunnen dat er achter dit scherm, achter deze zogezegde spiegel, een publiek zit?

Mensen die naar het einde van een film zitten te kijken, terwijl jij, kijkend naar je zelfbeeld, de protagonist wordt van een eeuwig durende einde...?

'T.Y.F.F.S.H.'

De hete luchtballon is vanaf 1783 de eerste succesvolle manier van vliegen en dus één van de eerste expeditiemiddelen.

Een luchtballon in een museum is immobiel en neemt bij het opblazen de vorm aan van de tentoonstellingsruimte zelf.

Waar de tentoonstellingsruimte een vrijplaats zou moeten zijn voor het ontdekken van nieuwe werelden en het formuleren van nieuwe ideeën, maakt de half opgeblazen ballon de beperkingen en grenzen van het museum zichtbaar.

'ET TU,'

Een authentieke massieve Heidelberg drukpers staat in het midden van de ruimte, aan de muur van het museum hangt een wit blad papier met de tekst 'ET TU,' (Ook jij,)

"Et tu, Brute", de laatste woorden van Julius Caesar toen hij ontdekte dat Brutus, zijn beschermeling en mogelijk zelfs zoon, diegene was die hem trachtte te doden. Deze latijnse uitspraak is eerder poëtische van aard, het is een memento mori, 'Ook jij, mijn kind, zult ooit sterven'.

'ET TU,' zijn niet alleen de laatste woorden van Caesar, het zijn bij dit werk van Kris Martin ook de laatste woorden van de Heidelberg drukpers. De pers die na het drukken van het witte vel papier met de tekst 'ET TU,' waarschijnlijk nooit meer zal spreken omdat de drukkers die deze pers kunnen bedienen met uitsterven bedreigd zijn, en misschien ook omdat de pers nu onderdeel uitmaakt van een kunstwerk?

De machine die haar eigen dood voorspelt, en zo een nieuw tijdperk aankondigt, namelijk het tijdperk van de E-books, en het digitale drukken.

'LAOCOÖN'

Laocoön, een Trojaans priester, wou de Trojanen waarschuwen voor de invasie van de Grieken. Om dit te vermijden stuurde Poseïdon een slang die Laocoön en zijn twee zonen moest doden. Het gevecht dat hieruit ontstond is afgebeeld in de Laocoöngroep, een klassiek marmeren beeld uit de periode 40 - 20 voor Christus.

Bij de versie van Kris Martin, waar de slang ontbreekt, transformeert het gevecht zich tot een merkwaardige dans. Door de afwezigheid van de slang, en zonder de dood van Laocoön, zou de de geschiedenis er misschien heel anders uitgezien hebben. Had Laocoön wel de Trojanen kunnen waarschuwen voor de list van de Grieken, hoe zou Italië, en later ook modern Europa, er dan uitgezien hebben?

Kris Martin lijkt, net zoals bij veel van zijn werken, de geschiedenis te willen manipuleren. 'What if...' is hier de vraag die je je zou kunnen stellen.

OPDRACHT:

**Zoek op het internet een ander werk van Kris Martin en maak er een bespreking van.
Hoe interpreteer jij het werk van deze belgische kunstenaar?**

